Úradný vestník
Európskej únie

SK
Séria C

C/2024/1980

18.3.2024

Stanovisko Európskeho výboru regiónov – Balík pomoci pre MSP a rámec BEFIT

(C/2024/1980)

Spravodajkyňa:	Kate FEENEY (IE/RENEW E.), poslankyňa zastupiteľstva grófstva Dún Laoighaire-Rathdown
Referenčné dokumenty:	Oznámenie – Balík pomoci pre MSP COM(2023) 535 final Návrh nariadenia o boji proti oneskoreným platbám v obchodných transakciách COM(2023) 533 final Návrh smernice, ktorou sa ustanovuje daňový systém ústredia pre mikropodniky, malé a stredné podniky a ktorou sa mení smernica 2011/16/EÚ COM(2023) 528 final Návrh smernice o iniciatíve Podnikanie v Európe: rámec pre zdaňovanie príjmov (BEFIT) COM(2023) 532 final Návrh smernice o transferovom oceňovaní COM(2023) 529 final

POLITICKÉ ODPORÚČANIA

EURÓPSKY VÝBOR REGIÓNOV (VR)

Všeobecné pripomienky

1. vyjadruje znepokojenie nad rozsahom geopolitických výziev a výziev v oblasti konkurencieschopnosti, ktorým čelia európske podniky, a ich vplyvom na hospodársku odolnosť Európy. Súhlasí s tým, že malé a stredné podniky (MSP), ktoré predstavujú 99 % podnikov v EÚ a zabezpečujú dve tretiny pracovných miest v EÚ, čelia bezprecedentnej neistote súvisiacej s volatilitou v súčasnom globálnom hospodárskom kontexte s obmedzeniami dodávateľského reťazca, nedostatkom pracovných síl, najmä kvalifikovaných odborníkov, nekalými praktikami hospodárskej súťaže a rastúcim regulačným tlakom, čo sťažuje podnikanie MSP;

2. ďalej konštatuje, že mnohé výzvy, ktorým čelia MSP, sú dobre známe a vznikli pred súčasnou geopolitickou a postkovidovou krízou. Víta preto ambíciu Európskej komisie postaviť MSP do centra pozornosti, ale poznamenáva, že táto podpora by mala byť neustála a skôr proaktívna než reaktívna;

3. súhlasí s tým, že riešenie týchto výziev musí byť súčasťou priemyselnej stratégie EÚ, ktorá bude vychádzať z dynamiky smernice o energetickej efektívnosti, smernice o energii z obnoviteľných zdrojov III, smernice o zdaňovaní energie a aktu o čipoch s cieľom vytvoriť otvorenú strategickú autonómiu Európskej únie;

4. pripomína, že Európska komisia vypracovala oznámenie o hospodárskej bezpečnosti v Európe. Konštatuje, že široký rámec priemyselnej politiky EÚ by mal byť zakotvený v národných programoch reforiem členských štátov a programoch inteligentnej špecializácie regiónov;

5. v tejto súvislosti víta oznámenie o balíku pomoci pre MSP a podporné legislatívne návrhy ako dlho očakávaný balík právnych predpisov na podporu konkurencieschopnosti a odolnosti MSP, ktoré sú oporou európskeho hospodárstva;

6. vyjadruje poľutovanie nad tým, že balík pomoci pre MSP bol uverejnený tak neskoro v politickom mandáte, a preto sa v ňom až oneskorene rieši kombinovaný vplyv pandémie ochorenia Covid-19 a vojenskej agresie Ruska proti Ukrajine, ako aj ich dôsledky – napr. energetická kríza, otázky globálneho dodávateľského reťazca a prudký nárast inflácie. To vedie k pomalému oživeniu a slabšej výkonnosti európskych MSP;

7. považuje súčasný vývoj za znak, že spoločnosť je čoraz viac ohrozená viacerými krízami. Hospodárstvo sa preto musí prispôsobiť tak, aby sa stalo udržateľným, silným a odolným. Musíme sa pripraviť na novú realitu geopolitickej neistoty, pandémií a extrémnych prejavov počasia. Podobne bude potrebné ďalšie úsilie v oblasti zmeny klímy, keďže podľa správy IPCC (Intergovernmental Panel on Climate Change) z roku 2023 sa globálne emisie skleníkových plynov naďalej zvyšovali. Takéto výzvy radikálne zmenia podmienky hospodárstva;

8. súhlasí s tým, že široká škála politických opatrení a nástrojov financovania stanovených v balíku pomoci pre MSP sa musí realizovať v úzkej spolupráci s miestnymi a regionálnymi samosprávami s cieľom podporiť miestne podnikanie a inovácie a využiť silné stránky a zdroje každého regiónu;

9. žiada, aby sa plne uznala zásada „najskôr myslieť na malých“ ako skutočná paradigma platná počas celého legislatívneho cyklu EÚ, a vyjadruje silnú nádej, že Európska komisia, ako aj spoluzákonodarcovia túto zásadu v plnej miere prijmú a budú uplatňovať vo svojej práci. Pripomína, že zásada „najskôr myslieť na malých“ by nemala podkopávať úvahy o udržateľnosti, ktorá je podľa neho súčasťou všetkých politík EÚ;

10. podporuje vymenovanie vyslanca EÚ pre MSP, ktorý bude podávať správy priamo predsedovi Európskej komisie, čím sa posilní úloha siete vyslancov pre MSP a filtra MSP. Zároveň vyzýva Európsku komisiu, aby zabezpečila, že táto úloha bude prínosom a že nedôjde k duplicite práce GR GROW. Navrhuje, aby sa vytvorili silnejšie synergie medzi sieťou vyslancov MSP a príslušnými územnými aktérmi;

11. vyzýva Európsku komisiu, aby zvážila vytvorenie nového rámca, ktorý by rozlišoval startupy a scaleupy od iných MSP a zároveň uznal kľúčovú úlohu tejto skupiny podnikov pri dosahovaní hospodárskeho rastu a plnení cieľov emisne neutrálneho rastu, ako aj ich prínos k zvýšeniu priemyselnej autonómie EÚ;

Regulačná úľava a digitalizácia

12. uznáva, že regulačná a administratívna záťaž patria medzi hlavné prekážky, ktoré MSP a priemyselné orgány systematicky uvádzajú ([1]), a víta skutočnosť, že balík pomoci pre MSP do veľkej miery reaguje na túto prioritu. Zdôrazňuje svoj záväzok odstrániť záťaž a prekážky v cezhraničnom rozmere prostredníctvom činnosti svojej platformy Európske zoskupenie územnej spolupráce (EZÚS);

13. uznáva, že plnenie cieľov Európskej zelenej dohody v čoraz zložitejšom globálnom kontexte si vyžaduje zjednodušený regulačný rámec, ktorý je flexibilný, pružný, primeraný a spĺňa zamýšľané ciele, čo má kľúčový význam najmä pre najzraniteľnejšie hospodárske subjekty, ako sú malé mikropodniky a rodinné podniky;

14. berie na vedomie záväzok Komisie zabezpečiť, aby sa testy MSP, filtre MSP a kontroly konkurencieschopnosti stali normou pri tvorbe politík EÚ. Zdôrazňuje, že pokiaľ ide o testy MSP, Európska komisia by mala zabezpečiť, aby jej riaditeľstvá mali dostatočné zdroje a mali organizačnú kapacitu na vykonávanie vysokokvalitných testov MSP. Test MSP by sa mal uplatňovať pri príprave všetkých návrhov právnych predpisov, nie iba v prípade ekonomických spisov. V tejto súvislosti by sa tiež mal zohľadniť kumulatívny vplyv právnych predpisov a ich účinky prenosu zaťaženia. Test by sa mal aktualizovať počas celého legislatívneho procesu. Na úrovni členských štátov sú potrebné podobné mechanizmy, v ktorých sa uznáva úloha miestnych a regionálnych samospráv pri transpozícii práva EÚ bez toho, aby sa do právnych predpisov pridali ďalšie požiadavky;

([1]) https://www.smeunited.eu/news/smes-require-rules-that-reach-objectives-not-add-red-tape.
https://www.eurochambres.eu/wp-content/uploads/2022/11/EES-2023-Euochambres-Economic-Survey-Report.pdf.
https://www.businesseurope.eu/policies/smes-and-entrepreneurship/reducing-regulatory-burdens-smes.

15. v súvislosti s testom MSP vyzýva Európsku komisiu, aby zabezpečila, že sa v posúdeniach vplyvu bude rozlišovať medzi rôznymi veľkosťami MSP (mikro, malé a stredné) s cieľom umožniť podrobnejšie a cielenejšie posúdenie vplyvu každej iniciatívy s inkluzívnejším zapojením zainteresovaných strán MSP;

16. žiada, aby sa posilnila úloha VR v platforme Fit for the Future na základe práce jeho siete RegHub a zvýšila súčinnosť medzi testami MSP a posúdeniami územného vplyvu, keďže veľká väčšina MSP pôsobí na miestnych trhoch;

17. žiada, aby sieť RegHub VR bola zapojená do procesu znižovania zaťaženia EÚ, a vyzýva verejné orgány na všetkých úrovniach, aby vyvinuli podobné úsilie o racionalizáciu v rámci svojich právomocí;

18. víta záväzok Komisie znížiť zaťaženie spojené s vykazovaním vyplývajúcim z právnych predpisov EÚ o 25 %. Naznačuje, že tento cieľ možno najlepšie dosiahnuť uplatňovaním koncepcie aktívnej subsidiarity a v rámci úzkeho partnerstva s podnikateľskými organizáciami a obchodnými komorami;

19. je presvedčený o významnom potenciáli digitalizácie pri odstraňovaní prekážok a zaťaženia spojeného s vykazovaním pre MSP. Poskytuje plnú podporu zavádzaniu európskych centier digitálnych inovácií v celej EÚ a domnieva sa, že jednotná digitálna brána a nový technický systém založený na zásade „jedenkrát a dosť“ by mohli v tejto oblasti ponúknuť ďalšie príležitosti, ak budú riadne vyvinuté a uplatňované. Zdôrazňuje však, že je dôležité, aby MSP boli informované o týchto nových nástrojoch a funkciách, ktoré ponúkajú, a naznačuje, že najlepšie sa to dá dosiahnuť na miestnej a regionálnej úrovni;

20. konštatuje, že mnohé miestne a regionálne samosprávy majú príklady najlepších postupov, pokiaľ ide o regulačnú úľavu a opatrenia na zníženie vykazovania pre MSP, ktoré už boli zavedené. Vyplýva to zo spätnej väzby od MSP a miestnych zainteresovaných strán. VR ako zástupca regiónov a obcí v EÚ má odborné znalosti na zhromažďovanie týchto príkladov a podporu ich širšieho uplatňovania;

21. víta návrh Komisie vykonávať spolu s Európskym parlamentom a Radou posudzovania „na mieste“, pokiaľ ide o vplyv navrhovaných podstatných zmien v legislatívnych návrhoch Komisie na MSP a konkurencieschopnosť. Navrhuje možnosť zapojiť príslušných spravodajcov VR, keďže môžu byť cenným prínosom pre tento proces vzhľadom na ich blízkosť k MSP na miestnej úrovni;

22. zdôrazňuje, že európskym MSP by prospelo silnejšie prepojenie medzi digitalizáciou a programom lepšej právnej regulácie vo verejnom sektore, a to využitím nedávnej činnosti siete RegHub v oblasti verejného obstarávania a stratégií interoperability verejných správ EÚ a zapojením miestnych a regionálnych aktérov do hľadania inovatívnych regulačných riešení;

23. zdôrazňuje, že európske regióny a mestá sú otvorené novým nápadom a mohli by ponúknuť priestor na umiestnenie experimentálnych regulačných prostredí na testovanie pravidiel a predpisov priaznivejších pre inovácie v obmedzenom prostredí a na následné podávanie správ o najlepších postupoch. VR už mapuje takéto projekty, ktoré pomáhajú „pripraviť na budúcnosť“ naše MSP, napríklad v oblasti umelej inteligencie. Riešenia umelej inteligencie umožňujú podnikom v závislosti od konkrétneho použitia urýchliť procesy alebo zefektívniť pracovné postupy, a tým zvýšiť nákladovú efektívnosť, ale mohli by sa využiť na uľahčenie a zlacnenie kontaktu podnikov s orgánmi a dodržiavanie právnych a administratívnych predpisov. Takéto nápady by sa mali realizovať vo väčšom rozsahu v mestách a regiónoch EÚ;

24. konštatuje, že digitálna transformácia v odvetví MSP a na jeho podporu si vyžaduje informačné systémy, ktoré sú moderné, poskytujú tomuto odvetviu dôveru a majú najvyššiu úroveň kybernetickej bezpečnosti;

25. sa domnieva, že jednotná digitálna brána EÚ by sa mala využiť na podporu zjednodušenia prostredníctvom zníženia regulácie a zvýšenia digitalizácie;

Investície a prístup k finančným zdrojom

26. konštatuje, že väčšina európskych MSP investuje do svojej udržateľnej transformácie, hoci vo všeobecnosti zápasia s prístupom k finančným prostriedkom na tento účel a so súvisiacimi požiadavkami na vykazovanie;

27. navrhuje, aby sa vzhľadom na významnú úlohu bankových úverov, obmedzenia existujúcich dotácií a nízky význam kapitálových trhov pre MSP podstatne zvýšila kapacita bánk poskytovať udržateľné a iné financovanie, ktoré je potrebné pre úspešné fungovanie MSP, a to prostredníctvom stimulov a zjednodušením predpisov, pričom treba mať na zreteli dlhodobý cieľ dosiahnuť finančnú sebestačnosť podnikov;

28. vkladá dôveru v silné regionálne ekosystémy na európskej úrovni pevne prepojené prostredníctvom medzinárodnej výmeny poznatkov medzi MSP a medzi regionálnymi samosprávami, a to najmä prostredníctvom medziregionálnych inovačných investícií;

29. podporuje nové nástroje vyvinuté v rámci nového európskeho inovačného programu, napr. vytvorenie regionálnych inovačných údolí, pričom vyzýva najmä podnikateľské regióny roka (EER), aby využili príležitosti financovania a spolupráce, ktoré sú s nimi spojené;

30. žiada užšiu súčinnosť medzi Európskym fondom regionálneho rozvoja (EFRR), programom Digitálna Európa a programom Horizont, najmä s cieľom zintenzívniť spoluprácu medzi MSP, univerzitami, technologickými centrami, európskymi centrami digitálnych inovácií a inými výskumnými a inovačnými organizáciami;

31. poukazuje na to, že podpora MSP v rámci politiky súdržnosti má naďalej zásadný význam, najmä v súčasnom kontexte obmedzení dodávok, vysokých cien energií a inflácie. Viac ako 23 miliárd EUR z fondov politiky súdržnosti sa má vynaložiť na pomoc MSP pri raste a zlepšovaní ich konkurencieschopnosti, a preto je mimoriadne dôležité čo najskôr zaviesť operačné programy v regiónoch EÚ a zabrániť zbytočným presunom finančných prostriedkov do iných programov EÚ;

32. hoci víta úsilie Komisie o posilnenie európskej konkurencieschopnosti, a to aj prostredníctvom Platformy strategických technológií pre Európu (STEP), ktorej cieľom je zefektívniť investície do strategických technológií nevyhnutných pre konkurencieschopnosť a strategickú autonómiu Európy, opakuje svoj negatívny postoj vyjadrený v nedávnom stanovisku VR o revízii VFR na roky 2021 – 2027, pokiaľ ide o presun financovania súdržnosti na veľké podniky v prechodných regiónoch, ako aj na rozvinutejšie regióny členských štátov s HDP na obyvateľa pod priemerom EÚ, ako sa predpokladá v návrhu o platforme STEP;

33. zdôrazňuje, že sľubnú úlohu v snahe zlepšiť prístup MSP k financovaniu zohrávajú fondy rizikového kapitálu a crowdfunding. Vyzýva, aby sa im dostalo väčšieho uznania a väčšej podpory, keďže môžu byť účinnými nástrojmi na zvýšenie hospodárskeho rastu a konkurencieschopnosti v Európe;

34. je dobré, že je možné kombinovať rôzne druhy podpory EÚ s cieľom posilniť dôležité oblasti platformy STEP. Domnieva sa však, že zvýšenie spolufinancovania priorít platformy STEP na 100 % nie je vhodné. Ak sa nevyžaduje vlastné spolufinancovanie, existuje riziko, že projekty sa budú realizovať len v krátkodobom horizonte;

35. berie na vedomie dlho očakávaný legislatívny návrh na boj proti oneskoreným platbám, ktorý je v súlade so stanoviskom VR z roku 2020 o stratégii pre MSP. Uznáva dôvody zavedenia prísnych a jednotných pravidiel platieb pre všetky podniky v celej EÚ, domnieva sa však, že v navrhovaných ustanoveniach sa nerozlišuje medzi oneskorenými platbami a dlhými lehotami splatnosti;

36. sa domnieva, že to obmedzí zmluvnú voľnosť MSP, a to najmä stanovením jednotnej maximálnej lehoty splatnosti 30 dní pre vzťahy medzi podnikmi, čo by oslabilo ich slobodu ako súkromných hospodárskych podnikov dohodnúť sa na rôznych platobných podmienkach, pričom zároveň treba zohľadniť rôzne miery expozície voči kreditnému riziku a finančnému sektoru medzi veľkými a malými, resp. strednými podnikmi;

37. zároveň berie na vedomie obavy v niektorých odvetviach a niektorých typoch MSP, ktoré sa domnievajú, že by to mohlo mať negatívny vplyv najmä na maloobchodný sektor, ktorý má dominantné postavenie vo vidieckych oblastiach. Odporúča, aby sa tento návrh spočiatku zavádzal postupne;

38. naznačuje, že zber kvantitatívnych údajov a monitorovanie platobného správania Strediskom EÚ pre monitorovanie platieb bude užitočné pri formovaní budúcich politík;

39. vyzýva verejné orgány všetkých úrovní v členských štátoch EÚ, aby išli príkladom pri podpore kultúry včasných platieb vo verejných zákazkách a v tomto zmysle prispôsobili platobné praktiky rôznych úrovní verejnej správy. Znamená to tiež v čo najväčšej možnej miere zabezpečiť, aby sa platby za zložitejšie projekty (napr. stavebné práce, doprava, IT služby), ktoré vykonávajú verejní dodávatelia a ich subdodávatelia, uhrádzali včas, pričom treba uznať, že niekedy to bude mimo kontroly verejného obstarávateľa;

Zručnosti pre ekologickú a digitálnu transformáciu

40. upozorňuje na nedávny prieskum Eurobarometra ([2]), v ktorom MSP označili nedostatok kvalifikovaných pracovníkov a jeho dôsledky za zďaleka najväčší problém. Často nemajú také isté zdroje ako veľké podniky, aby mohli súperiť o zamestnancov a investovať do ich odbornej prípravy. Z tohto dôvodu, najmä v rámci roka zručností 2023, sa najväčšia pozornosť musí venovať získavaniu zručností a rekvalifikácii zamestnancov v MSP, náboru kvalifikovaných pracovníkov a uznávaniu kvalifikácií;

41. uznáva, že v tomto Európskom roku zručností sa MSP spoliehajú na rôznorodé zručnosti a talenty na podporu podnikateľského ducha s cieľom stimulovať inovácie, konkurencieschopnosť a rast. Miestne a regionálne samosprávy majú dobré predpoklady na to, aby podporovali regióny, najmä vzdialené a vidiecke regióny, pri vytváraní správnych hospodárskych a sociálnych podmienok, ktoré by mladých ľudí zlákali zostať na ich území;

42. zdôrazňuje, že kľúčové zručnosti pre zelenú a digitálnu transformáciu európskeho priemyslu si MSP najlepšie zabezpečujú prostredníctvom regionálnych partnerstiev, sietí a klastrov. Berie na vedomie významný prínos partnerstiev v rámci Paktu o zručnostiach, ktorý poukazuje na mnohé úspešné opatrenia na rozvoj územných zručností;

43. zdôrazňuje, že je potrebné zapojiť miestne a regionálne samosprávy do vytvárania tzv. emisne neutrálnych údolí a priemyselných aliancií;

44. v tejto súvislosti víta zriadenie okruhu talentov EÚ a naliehavo vyzýva Komisiu a členské štáty, aby vytvorili medziinštitucionálne partnerstvo s miestnymi a regionálnymi samosprávami a VR s cieľom zabezpečiť, aby sa ľudia so správnymi zručnosťami mohli zamestnať na správnych pracovných miestach;

45. vyzýva na rýchlejšie a efektívnejšie uznávanie odborných kvalifikácií štátnych príslušníkov tretích krajín, a to aj prostredníctvom partnerstiev medzi členskými štátmi a Európskou komisiou s tretími krajinami, s cieľom zlepšiť nábor a zosúladenie ponúkaných a požadovaných pracovných miest;

46. požaduje pre MSP pôsobiace v odvetviach, ktoré čelia najnaliehavejšiemu nedostatku pracovnej sily, ako je odvetvie ubytovacích a stravovacích služieb a maloobchod, rýchlu a cielenú podporu v partnerstve s miestnymi a regionálnymi samosprávami s cieľom zabezpečiť komplexnú odbornú prípravu migrujúcich pracovníkov a utečencov, ktorá zahŕňa jazykové kurzy a programy na podporu kultúrneho povedomia;

47. poukazuje na to, že je dôležité podporovať iniciatívy v oblasti odbornej prípravy, ktoré podporujú získavanie nových zručností a uznávajú úlohu miestnych a regionálnych samospráv pri budovaní partnerstiev na miestnej úrovni prostredníctvom vzťahov s podnikateľskými organizáciami, a konštatuje, že mnohé regióny v tejto súvislosti realizujú úspešné iniciatívy;

48. naliehavo vyzýva členské štáty a Európsku komisiu, aby uznali všeobecný význam mentorstva ako kľúčovej súčasti skladby pri prekonávaní priepasti medzi odbornou prípravou a zamestnanosťou, zvyšovaním zručností ľudí, sebadôverou a motiváciou, a to aj, ak nie najmä, v kontexte MSP;

Zdaňovanie

49. považuje rámec BEFIT za komplexný a podrobný návrh s významnými dôsledkami pre vlády a podniky. Zdôrazňuje, že v súčasnosti je prioritou EÚ implementácia smernice Rady o zabezpečení globálnej minimálnej úrovne zdanenia nadnárodných skupín v Únii (smernica o druhom pilieri). Uznáva, že vlády a iné zainteresované strany budú potrebovať čas na posúdenie vplyvu smernice o druhom pilieri a že potenciálne interakcie medzi smernicou o druhom pilieri a návrhom BEFIT si vyžadujú dôkladné zváženie a analýzu;

([2]) Prieskum Eurobarometra: SMEs and skills shortages, november 2023, https://europa.eu/eurobarometer/surveys/detail/2961.

50. zdôrazňuje, že ak má smernica o transferovom oceňovaní dosiahnuť svoj cieľ znížiť množstvo sporov týkajúcich sa transferového oceňovania a náklady podnikov na dodržiavanie predpisov, bude potrebné zabezpečiť, aby fungovala spôsobom, ktorý je v súlade s princípom nezávislého vzťahu a nevytvára riziko rozdielov a zvýšenia sporov s tretími krajinami;

51. sa domnieva, že faktorom úspechu iniciatívy daňového systému ústredia (HOT – Head Office Tax) bude jej schopnosť prilákať podniky, aby sa rozhodli pre tento systém. Aby sa tak stalo, musí tento systém priniesť skutočné zjednodušenie a zníženie nákladov na dodržiavanie daňových predpisov;

52. je presvedčený, že najmä menšie MSP pôsobiace na svojich domácich trhoch môžu mať veľký prospech z nových pravidiel zdaňovania stanovených v návrhu smernice o daňovom systéme ústredia, čo by ich mohlo motivovať k rastu a rozširovaniu na jednotnom trhu EÚ bez toho, aby boli zaťažované dodržiavaním zbytočných daňových predpisov. Zdôrazňuje, že potenciálne prínosy pre MSP musia byť primerané administratívnemu zaťaženiu a nákladom na vykonávanie pre daňové správy EÚ.

V Bruseli 31. januára 2024

Predseda
Európskeho výboru regiónov

Vasco ALVES CORDEIRO